

ಭೂಪಟದ ಗೋಜಲು

ರಂಜನಾ ಸಿಂಗ್

ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎರಡನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಣರಾಗಿದ್ದು ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯ ಅಂತಿಮ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲದಿಂದ ನಾನು ಅವರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೆಹಲಿಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು 1 ಮತ್ತು 2ನೇ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿತ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿಗಾಗಿ ಎನ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ. ತರಗತಿ ೩ರಲ್ಲಿ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸರ್‌ಪಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ ಇ.ವಿ.ಎಸ್. ಗಾಗಿ 'ಆಸ್ ಪಾಸ್' ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ 'ಮೇರಿ ದಿಲ್ಲಿ' ನಾವು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಮಂಜಸವಾದ ವಿಷಯ. ಹೀಗಾಗಿ ಎಸ್. ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ. ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ 'ಮೇರಿ ದಿಲ್ಲಿ' ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯುವುದರ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶವು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದಕ್ಕಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗಿನ ಇದರ ಸಂರಕ್ಷಣಾಚಿಂತೆ ಹಾಗೂ ಸಂವಾದವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ಮೇರಿ ದಿಲ್ಲಿ'ಯ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ನಾನು ತೆರೆದಾಗ, ಇದು ದೆಹಲಿಯ ಭೂಪಟದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡೆ. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎರಡನೇ ತರಗತಿಯ ತನಕ ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ಜ್ಯಾಮಿತೀಯ ಆಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮಾದರಿಯ ಅರಿವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ, ಮೊದಲನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ದೆಹಲಿಯ ಭೂಪಟದೊಂದಿಗೆ ಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾದ ವಿಚಾರವಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿತು! ಏಕೋ ನನಗೆ ಇದು ಸರಿ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾನು, ದೆಹಲಿಯ ಭೂಪಟದತ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಹುದಾದ, ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯ ಇತರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಾದ ಗಣಿತ ಅಥವಾ 'ಆಸ್ ಪಾಸ್'ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ನಾನು ಭೂಪಟವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿಗೆ ಇದು ರ್ಥವಾಗದು. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆದರಿಕೆಯ ಕಾರಣ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ಅವರು ಅಂತರ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಭವವೂ ಇತ್ತು.

ಗಣಿತದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಅನಂತರ ಆ ಕೊಂಡಿ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. 'ದೇಖೇಂ ಕಿಧರ್ ಸೆ' (ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು) ಎನ್ನುವ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯವು ವಿವಿಧ ಕೋನಗಳಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಾರನ್ನು ಹಿಂದುಗಡೆ, ಮುಂದುಗಡೆ, ಪರ್ಶ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಗಡೆಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು (ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿ, ಪುಸ್ತಕ, ಡಸ್ಟರ್, ಆಟಿಕೆ, ಕುರ್ಚಿ

ಇತ್ಯಾದಿ) ವಿವಿಧ ಕೋನಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಅವರಿಗೆ ನೆನಪಿನ ಬಲದಿಂದಲೇ ಈ ವಸ್ತುಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾಯಿತು:

'ನೀವು ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡಿದರೆ ತರಗತಿ ಕೋಣೆ ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ?'

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ನನ್ನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿತ್ತು. ವಿವಿಧ ಕೋನಗಳಿಂದ ವಸ್ತುಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯ ಭೂಪಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದರ ನಡುವೆ ವಿಪರೀತ ಅಂತರವಿದೆಯೇ? ನನ್ನ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆಯತಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯ ಹೊರಗಿನ ಆಕಾರದಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಭೂಪಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವೊಂದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದೆ. ಅನಂತರ ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಬಾಗಿಲುಗಳು, ಕಿಟಕಿಗಳು, ಕಪಾಟು, ಕರಿಹಲಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಮತ್ತು ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಸ್ಪಿಚ್ ಬೋರ್ಡ್, ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿ, ಡೆಸ್ಕ್ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕುಳಿತಿರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಆಯತಾಕಾರದ ತರಗತಿಯ ಆಕಾರವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂದೇಹಗಳು ದೂರವಾದವು. ನಾವು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಮಕ್ಕಳು ನಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲು ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕರಿಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಒಂದರ ಅನಂತರ ಒಂದರಂತೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಆನಂದಿಸಿದರು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕರಿಹಲಗೆಯ ಬಳಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ನಾನು ಕರಿಹಲಗೆಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಾಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಕರಿಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯ ನಕ್ಷೆ

ಇದು ದಿನವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಲು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ತರಗತಿಯ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ

ಉಳಿದ ದಿನಕ್ಕೂ ಅವರನ್ನು ಅದೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ರಚಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮರುದಿನ ನಾವು ಈ ನಕ್ಷೆಯ ಕುರಿತು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಚರ್ಚಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ಮಗುವು ನನಗೆ ಈ ರೀತಿ ಕೇಳಿತು: 'ನಾವೇಕೆ ತರಗತಿ ಯೋಜನೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಚಾರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ನಕಾಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಮಾಡಿಲ್ಲ?' ಇತರ ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಕುರಿತು ಸಹಮತ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಅವರಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸಿತ್ತು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತು ಸಹ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು ಎಂದು ಮಕ್ಕಳು ಈಗ ಇಚ್ಛಿಸಿದ್ದರು. ನಾನು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸದೆ ಇದ್ದರೂ, ನಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಭೂಪಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದರ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಇದು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ನಾನು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಮನಮುಟ್ಟುವ ವಿಚಾರವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ, ಭೂಪಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಯಿತು - 'ಚಿತ್ರವು' ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಅವು ಇರುವಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಗಾತ್ರ ಮಾತ್ರ ಸಣ್ಣದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣದಾದ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡದಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಂದು ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆ ಸ್ಥಳದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ತಾಣಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಸ್ತುವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಭೂಪಟ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರದು.' ಆದರೆ ಈ ವಿವರಣೆಯ ಅನಂತರವೂ ಮಕ್ಕಳು ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಕೇಳಿದೆ - 'ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ನೀವು ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ತರಗತಿಗೆ ದಾರಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ?' ಒಂದು ಹುಡುಗಿ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು- 'ಹಾಲ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರಲು ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತರ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಿಗುವ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅನಂತರ ಸಿಗುವ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯೇ ನಮ್ಮದು.' ಈ ಉತ್ತರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದೆ; ತರಗತಿ ಕೋಣೆಗೆ ಬರುವ ತನಕ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ, ಉದಾ ಚಾರ್ಟ್‌ಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಬೇಕೇ? ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಈಗ ಮಕ್ಕಳು ನಕ್ಷೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮುಂದಿನ ಹಂತವು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಭೂಪಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಇಡೀ ತರಗತಿಯು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ನೋಡಿತು. ನಾವು ನೆಲ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ತರಗತಿಗಳು, ಶೌಚಾಲಯಗಳು, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಓರೆಯಾಗಿದ್ದ ಹಿಂಬದಿಯ ಗೋಡೆಯತ್ತ ಅವರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದೆ. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯು ಆಯತಾಕಾರದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅದು ಚತುರ್ಭುಜದಂತೆ ಇತ್ತು. ಇದರ ಮೂರು ಬದಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ನೇರವಾಗಿದ್ದರೆ ಹಿಂದಿನ ಗೋಡೆಯು ತ್ರಾಪಿಜ್ಯದಂತೆ ಇತ್ತು.

ಭೇಟಿಯ ಅನಂತರ ನಾವು ತರಗತಿಗೆ ಮರಳಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದವು ಹಾಗೂ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯ ಭೂಪಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸಿದ ಅದೇ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಶಾಲೆಯ ಭೂಪಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದೆವು. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಳದ ಭೂಪಟವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಬಾರಿ ನಾನು ಅಂತರದ ಅನುಪಾತ ಮತ್ತು ಗೋಡೆಗಳ ಉದ್ದವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸಿದೆ. ಗೋಡೆಗಳ ಉದ್ದ ಮತ್ತು ತರಗತಿಗಳ ಗಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರದ ನಿಖರ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಇಡಲು ನನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಸಲವೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾವು ಕರಿಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಅಥವಾ ಮೂಲಭೂತ ಭೂಪಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದವು ಹಾಗೂ ಅನಂತರ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು.

ಮುಂದಿನ ಹಂತ

ಮುಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಗಳ ನಕ್ಷೆ ಬಿಡಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಮನೆಗೆಲಸ (ಹೋಂ ವರ್ಕ್) ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮನೆಯ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಾನು ಬಿಡಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಇರುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಅವರ ಮನೆಯ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ತರಗತಿಗೆ ತರಲು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

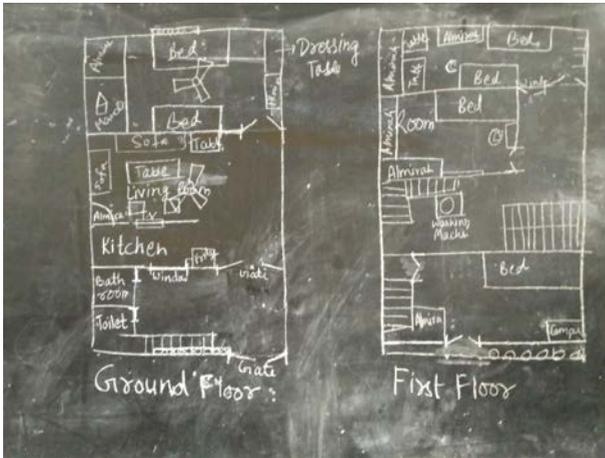
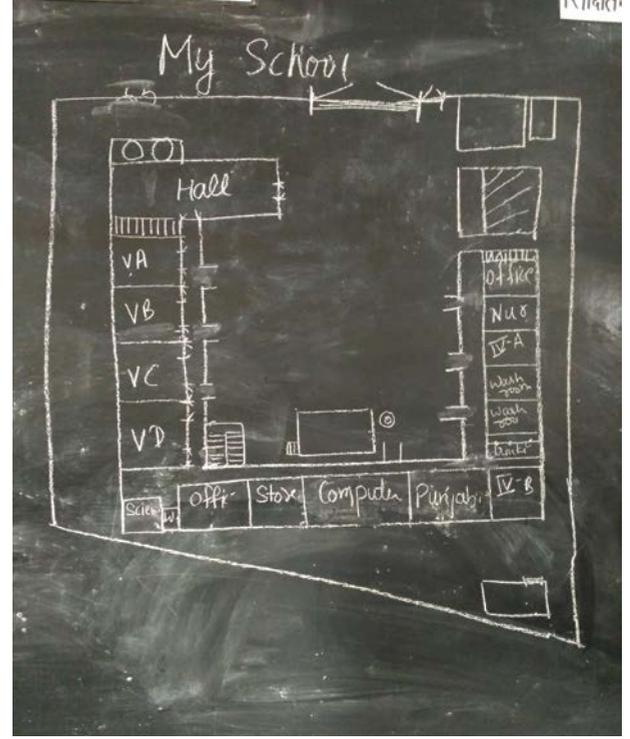
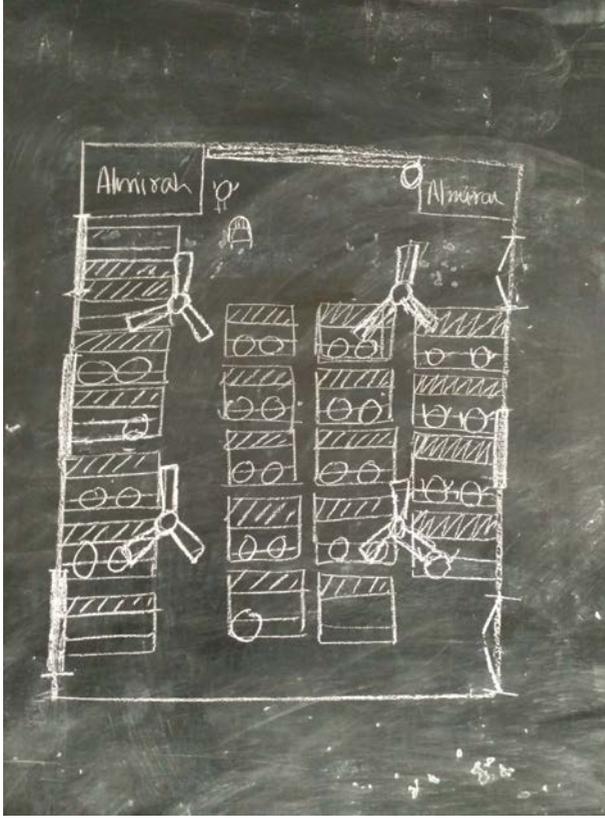
ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಭೂಪಟಗಳು ಅಡ್ಡಾಡಿದ್ದಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ, ಈ ನಯನಾಜೂಕಿಲ್ಲದ ಭೂಪಟಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿದವು. ಈಗ, 'ಮೇರಿ ದಿಲ್ಲಿ'ಯ ಒಂದನೇ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಪಟವನ್ನು ಓದುವ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳು ದೆಹಲಿಯ ಭೂಪಟವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸಂತಸವಾಯಿತು.

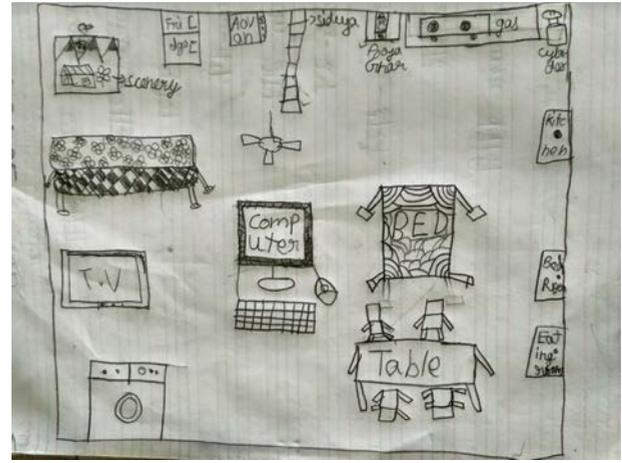
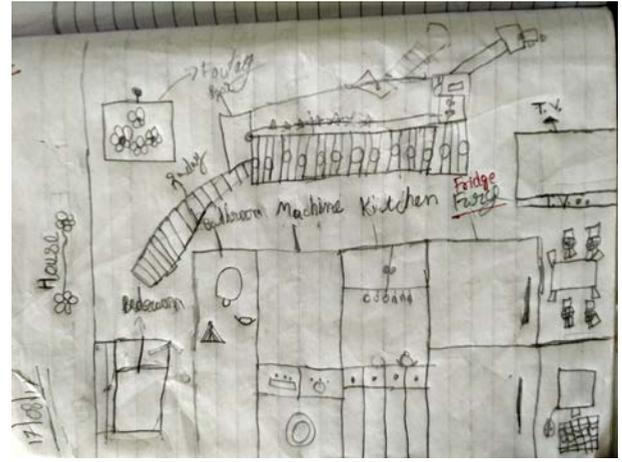
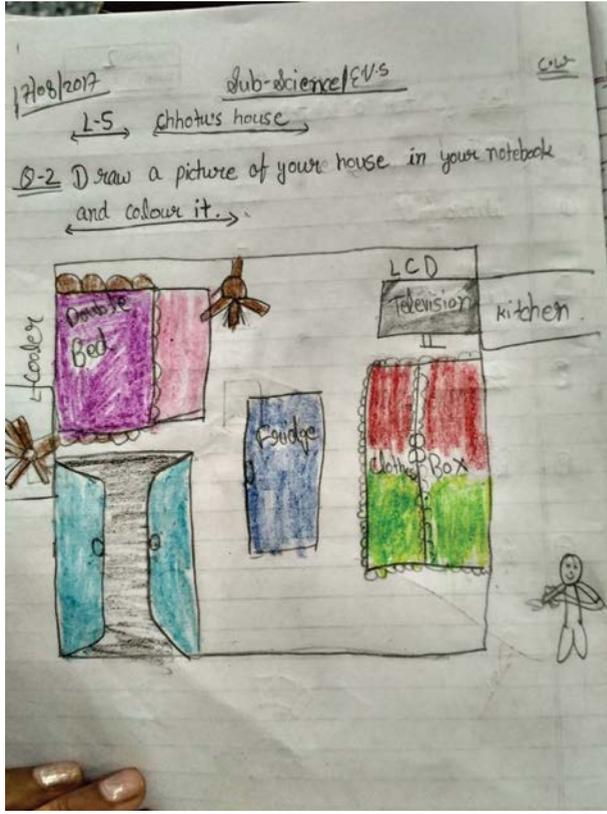
ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯೋಗದ ವೇಳೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯ ಮೊದಲನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ದೆಹಲಿಯ ಭೂಪಟವನ್ನು ನೀಡುವ ಅಗತ್ಯವೇನಿತ್ತು? ಮಕ್ಕಳ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕದಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಗೆ (ಅರಿವಿನ ಪಕ್ಷತೆಗೆ) ಇದು ಸರಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆಯೇ? ನನ್ನ ಓದು ಮತ್ತು ಅನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ, ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 7-8 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದು ಪಿಯಾಜೆ ಅವರ ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ('ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಅಪರೇಶನಲ್') ಮೂರ್ತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಹಂತದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಮೂರ್ತ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಮೂರ್ತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ದೆಹಲಿಯ ಭೂಪಟವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅಮೂರ್ತ ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕತೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಏಳಿಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

'ಮೇರಿ ದಿಲ್ಲಿ' ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಭೂಪಟ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ

ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಭಾಷೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಹಿಂದಿ ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಪುಸ್ತಕಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟಕರ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಾವು 'inhabitants of Delhi; knowledge of constructing the houses with concrete; till the nail stays, the dynasty will stand' ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗುಚ್ಛಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದ ಅನೇಕ ಮಹಾನ್ ರಾಜರು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಪರೀತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ಸಾಂದರ್ಭಿಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಕೆಲವೇ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತುರುಕಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯ ಇತರ ಎಸ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಎಸ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ.ಯ 'ಮೇರಿ ದಿಲ್ಲಿ'ಯು ಶುಷ್ಕ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಲು ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಪುಸ್ತಕದ ಎಲ್ಲ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದ್ದು, ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಉಳಿದೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಅದೇ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ನಕಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪುಸ್ತಕದೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಬಳಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಯ್ಕೆಗಳಿವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್. (2005)

ಪ್ರಕಾರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಬರೇ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಷ್ಟೇ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಶಿಕ್ಷಕರು ಸ್ವತಂತ್ರರು. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ.

ರಂಜನಾ ಸಿಂಗ್: ಇವರು ಕಳೆದ 9 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ದೆಹಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಶನಿನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಆಸಕ್ತಿಯು ಅವರು ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಬರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಅವರನ್ನು ranjana852000@gmail.com ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.